

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 20 (1223) 20 ТРАЎНЯ 2015 г.

Міжнародны дзень музеяў

18 траўня работнікі музеяў на ўсёй планеце адзначылі сваё прафесійнае свята. Упершыню гэты дзень пачалі святкаваць у 1977 годзе.

Менавіта ў гэтым годзе на пасяджэнні Міжнароднай

рады музеяў прынялі рашэнне аб устанавленні Міжнароднага дня музеяў. Ужо на наступны год яго адзначылі больш за 150 краін свету. Музеі - гэта наша гісторыя, гэта твая месца, дзе захоўваюцца самыя каштоўныя

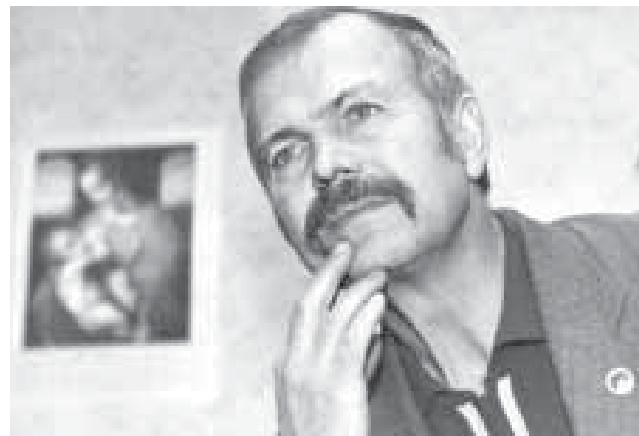
рэчы, якія калі-небудзь вынайшаў і стварыў чалавек. Таму музеі павінны быць бліжэй да грамадства і поўнаасцю для яго адкрытымі. Беларускія музеі шырока адзначылі гэты дзень.

Наш кар.

75 гадоў з дня нараджэння Міколы Вяршыніна

Мікалай Пятровіч **ВЯРШЫНІН** нарадзіўся 20 траўня 1940 г. у Чэрвені.

У дзяцінстве з бацькамі пераехаў на радзіму маці ў Рудзенскі раён (цяпер Пухавіцкі раён). У пачатку Вялікай Айчыннай вайны бацькі Вяршыніна загінулі пад бамбёжкай, выхоўваўся спачатку ў цёткі, пасля ў дзіцячым доме. У 14 гадоў падаўся ў Менск на вучобу, потым служыў у пагранічных войсках. Скончыў Менскі аўтамеханічны тэхнікум (1958), гістарычны факультэт БДУ (1970). Працаваў інжынерам Менскага падшыпнікавага заводу, старшым інжынерам Менскага трактарнага заводу, вядучым інжынерам навукова-вытворчага аб'яднання "Прагрэс". Кіраваў літаратурнымі адзеламаі рэдакцый заводскай, абласной і рэспубліканскай газет.

насьць пачаў падчас службы ў арміі, тады адбыўся і дэбют у друку. Пісаў байкі, фельетоны, гумарэскі, мініяцюры, каламбуры, эпіграмы. Аўтар зборнікаў сатырычнай паэзіі "Без віны вінаватыя" (1972), "Не сышліся характарамі" (1977), "Дагуляўся" (1981), "Нашто мне жаніцца" (1982), "У чужым воку" (1991), "Свой чалавек"

(1993), "Сваё месца" (1994) і інш. Творы М. Вяршыніна ўвайшлі ў больш чым 20 калектыўных зборнікаў сатырычнай паэзіі і прозы. Пастаянна друкаваўся ў газетах і часопісах, у тым ліку і ў "Нашым слове", часта выступаў на радыё і тэлебачанні.

Памёр у траўні 2010 г.

Вікіпедыя.

Літаратурную дзей-

НОЧ МУЗЕЯЎ

Міжнародная акцыя "Ноч музеяў"
Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы
16 мая 2015 года з 19.00 – на 01.00

Вакol свету за адну ноч

Адуі сьабе часткай сусвету

Індыя, Украіна, Кітай, Ізраіль, Расія, ЗША, Славакія, Беларусь, Літва, Армэнія, Польшча, Татарстан, Бразілія, Грузія

вул. Янкі Купалы, 4
адбываюць па тэле: 8017 327 78 66

Гэраман Сіва ПЭДЗЕМКА AFISHA.TUT.BY QrCode

Большасць беларускіх музеяў у ноч з 16 на 17 траўня прыняла ўдзел у Міжнароднай акцыі "Ноч музеяў". Яркую дзею арганізаваў Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы - свята "Вакol свету за адну

ISSN 2073-7033

ноч!". Арганізатары пазнаёмілі гледачоў з песеннай і танцавальнай культурай 15 краін, з якімі звязана імя народнага паэта Беларусі Янкі Купалы: Расія, Украіна, Літва, Славакія, Чэхія, Грузія, Армэнія, Кітай, ЗША, Ізраіль, Бразілія, Індыя, Татарстан, Польшча і, вядома, Беларусь.

"Святло ў акне" - тема ночы ў музеі Якуба Коласа

На першым паверсе гасцей чакаў тэатр-фрай: чытанне літаратурнай кампазіцыі паводле паэмы Якуба Коласа

«Сымон-музыка» пад акампанемент скрыпкі. Пасля выступіў ўзорны духавы аркестр «Фанфары Нямігі», пабавілі майстэрствам студыя дзіцячай харэграфіі, Менскі фестываль вулічных тэатраў ды іншыя.

Атмасферу рэзідэнцыі Радзівілаў XVI, XVIII і XIX стагоддзяў адначасова можна было адчуць у Нясвіжы. Ва ўнутраным дворыку замка можна было паўдзельнічаць у прыдворных забавах...

І так па ўсёй краіне.

Наш кар.

Заява Сакратарыяту ТБМ з нагоды 20-годдзя першага рэфэрэндуму ў Беларусі

14 траўня (мая) - 20 год першаму беларускаму рэфэрэндуму.

Адным з пытанняў было пытанне аб наданні рускай мове роўнага статусу з беларускай.

Згодна з афіцыйнымі дадзенымі ў рэфэрэндуме прынялі ўдзел 64,8% жыхароў Беларусі, з іх за роўнасць дзвюх дзяржаўных моў прагаласавала 4017273 чалавекі, альбо 51,81%. Дваццаць гадоў - дастатковы час для таго, каб увасобіць волю народа на практыцы і ў штодзённым жыцці. Але дзе абяцаная роўнасць моў? Мусім канстатаваць, што была штучна зменшана інфармацыйная прастора на дзяржаўнай беларускай мове ў сферы тэле- і радыёвяшчання, у дзяржаўных друкаваных сродках масавай інфармацыі, у сістэме адукацыі, у беларускім войску, сістэме МУС і дзяржаўным апарате. Такая недальнабачная палітыка ставіць пад пагрозу само існаванне беларускай дзяржавы. Настаў час зрабіць высновы і вярнуць дзяржаўную беларускую мову ва ўсе сферы грамадскага жыцця.

Кожнаму беларускаму патрыёту варта памятаць: будзе свабодна развівацца беларуская мова ў незалежнай Беларусі - будзе жыць беларускі народ!
13.05.2015 г.

Паседжанне рады Ёсебеларускага кангрэсу за незалежнасць

16 траўня (мая) у Менску аббылося чарговае пасяджэнне рады Ёсебеларускага кангрэсу за незалежнасць.

У ім узялі ўдзел А. Трусаў, М. Пастухоў, М. Грыб, Л. Дзейка, Р. Кастусёў, У. Колас, А. Мех, С. Суднік, С. Багданкевіч, М. Курьльчык, А. Анісім.

Падчас паседжання разглядаліся працоўныя пытанні, датычныя правядзення сесіі кангрэсу па палітычным становішчы.

У парадак дня сесіі было прапанавана ўключыць наступныя пытанні: палітычная сітуацыя ў свеце, палітычная сітуацыя ўнутры Беларусі. Прысутныя таксама выказалі меркаванне аб неабходнасці прыняцця выніковых дакументаў сесіі. Папярэдне было прынята рашэнне аб распрацоўцы заяў, датычных палітычнага становішча ў Беларусі і аб зменах у выбарчай сістэме Беларусі.

Сесія кангрэсу запланавана на 7 чэрвеня 2015 г. Пачатак рэгістрацыі аб 11.00.

Сесія пройдзе ў Менску, у сядзібе Партыі БНФ.

Наступнае паседжанне рады прызначана на 23 траўня.

Працуе сайт Усебеларускага кангрэсу за незалежнасць. Зайсці на яго можна па спасылцы: <http://manifest.tbm-mova.by>.

Наш кар.

Беларусь далучылася да Балонскага працэсу

Беларусь далучылася да Балонскага працэсу і ўвайшла ў Еўрапейскую прастору вышэйшай адукацыі (ЕПВА). Пра гэта было аб'яўлена 14 траўня ў Ерэване на Канферэнцыі міністраў адукацыі краін ЕПВА і форуме па Балонскай палітыцы. Падчас дыскусіі аб уваходжанні Беларусі некаторыя ўдзельнікі канферэнцыі выказалі занепакоенасць. Міністры адукацыі Нарвегіі, Швецыі, Нідэрландаў і Ісландыі заявілі пра неабходнасць выканання Беларуссю ўмоў дарожнай карты па далучэнні да Балонскага працэсу. Прадстаўнік Швецыі, у прыватнасці, падкрэсліла, што адчувае сваю адказнасць за пашырэнне студэнцкіх і акадэмічных свабод у Беларусі, таму, на яе думку, "вельмі важна, каб краіна кіравалася гэтай дарожнай картай". А міністр адукацыі Ісландыі заявіў: "Дарожная карта - гэта не прапанова, а патрабаванне, якое павінна быць выканана. Важна, каб усе яе ўмовы былі выкананы як мінімум. Мы павінны вельмі ўважліва сачыць за падзеямі ў Беларусі, ці выконваюцца там акадэмічныя свабоды, прынцыпы мабільнасці і ў цэлым правы чалавека". Заяўку на далучэнне да Балонскага працэсу і далучэнне да ЕПВА Міністэрства адукацыі Беларусі накіравала ў 2014 годзе. У пачатку красавіка гэтага года стала вядома, што беларускае пытанне ўключана ў парадак дня, і кіраўнік Міністэрства адукацыі Міхаіл Жураўкоў атрымаў запрашэнне на канферэнцыю ў Ерэван. Беларусь увайшла ў Балонскі працэс з другой спробы. Першую заяўку меркавалася разгледзець яшчэ ў красавіку 2012 года на саміце міністраў адукацыі ЕПВА. Аднак пры падрыхтоўцы саміту Балонская рабочая група вырашыла зняць заяўку Беларусі з парадку дня ў сувязі з невыкананнем краінай такіх прынцыпаў Балонскага працэсу, як акадэмічная свабода, інстытуцыйная аўтаномія і студэнцкі ўдзел у кіраванні вышэйшай адукацыяй. Кіраўніцтва Мінадукацыі Беларусі, са свайго боку, неаднаразова заяўляла, што прэтэнзіі "ляжаць не ў сферы адукацыі, а ў іншай сферы", і што Беларусь

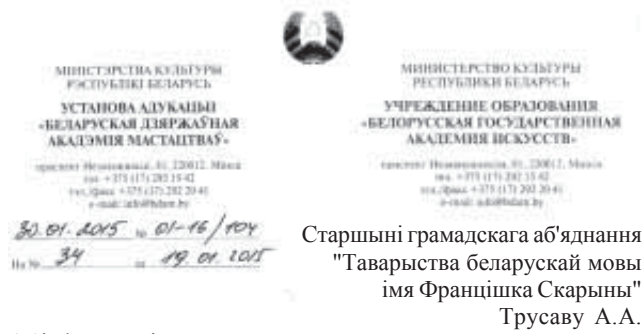
даўно гатовая да ўваходжання ў Балонскі працэс. Пры гэтым міністр адукацыі не сумняваўся ў тым, што чарговая спроба далучэння будзе паспяховай.

- Мне здаецца, я нават упэўнены, што сёлета ў нас усё атрымаецца. І мы спакойна, без мітусні станем членамі Балонскага працэсу, - заявіў Міхаіл Жураўкоў незадоўга да пазачаснага ўварання ў сталіцу Італіі. Каментуючы прынятае сёння ў Ерэване рашэнне, ён назваў далучэнне Беларусі да Балонскага працэсу "важным і адказным крокам у развіцці нацыянальнай сістэмы адукацыі", які "адлюстроўвае высокі ўзровень беларускай сістэмы адукацыі і ставіць перад намі велізарныя задачы па яе развіцці і абнаўленні".

"Уключэнне нас у Еўрапейскую прастору вышэйшай адукацыі адлюстроўвае прызнанне сусветнай грамадскай сістэмы беларускай сістэмы вышэйшай адукацыі і пацвярджае факт таго, што нацыянальная мадэль канкурэнтаздольная і зможы інтэгравацца ў сусветную адукацыйную прастору", - cytuye міністра прэс-службы Мінадукацыі Беларусі Жураўкоў падкрэсліў, што "стратэгія развіцця нацыянальнай сістэмы адукацыі заснавана на міжнароднай інтэграцыі, уцягванні ў працэс абнаўлення нацыянальнай сістэмы адукацыі максімальна шырокага кола зацікаўленых бакоў, уключаючы работадаўцаў, прадстаўнікоў студэнцкага самакіравання і міжнародных экспертаў". Балонскі працэс - працэс збліжэння і гарманізацыі сістэм вышэйшай адукацыі краін Еўропы з мэтай стварэння адзінай Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі. Афіцыйнай датай пачатку працэсу лічыцца 19 чэрвеня 1999 года, калі прадстаўнікі 29 краін дакумэнтальна аформілі ў Балоні (Італія) сваё рашэнне ўдзельнічаць у добраахвотным працэсе стварэння ЕПВА. На сёння працэс уключае ў сябе 47 краін з 49 дзяржаў, якія ратыфікавалі Еўрапейскую культурную канвенцыю Савета Еўропы (1954). Балонскі працэс адкрыты для далучэння іншых краін.

belapan.by.

Беларуская мова ў беларускіх універсітэтах

Аб інфармацыі

Старшыні грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" Трусаву А.А.

Паважаны Алег Анатольевіч!

У адказ на Ваш ліст ад 19 студзеня 2015 г. № 34 паведамляем, што ўстанова адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў" (далей - БДАМ) зацікаўлена ў свабодным развіцці і ўжыванні ўсіх нацыянальных моў, якімі карыстаецца насельніцтва нашай краіны. У той жа час, як устаноў адукацыі, што рыхтуюць кадры ў галіне нацыянальнага мастацтва, БДАМ надае вялікую ўвагу развіццю менавіта беларускай мовы.

У блоку сацыяльна-гуманітарных дысцыплін, які ідэнтычны для ўсіх спецыяльнасцей БДАМ, па-беларуску выкладаюцца 25% дысцыплін.

Наша ўстанова адукацыі мае сваю спецыфіку ў сувязі з падрыхтоўкай спецыялістаў у галіне мастацтва. Гэта і невялікая колькасць студэнтаў у групах, і наборы на пэўныя спецыяльнасці не штогадова, а раз на некалькі год, і практыка запрашэння вузкіх спецыялістаў-практыкаў для выкладання адмысловых дысцыплін. Таму ў БДАМ склалася традыцыя прадстаўлення права выбару мовы, на якой выкладаецца дысцыпліна, выкладчыкам блоку агульнанавуковых і агульнапрафесійных дысцыплін і блоку спецыяльных дысцыплін. Як правіла, выкладчык узгадняе гэты выбар з канкрэтнай групай студэнтаў. Таму вызначыць дакладны праэнт дысцыплін, якія выкладаюцца па-беларуску ўсім спецыяльнасцям і напрамкам спецыяльнасцей немагчыма. Трэба адзначыць, што падрыхтоўка па некаторых спецыяльнасцях і напрамках спецыяльнасцей у БДАМ вядзецца пераважна па-беларуску, напрыклад, "Мастацтвазнаўства (выяўленчае мастацтва)", "Графіка", "Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва (вырабы з тэкстылю)".

У БДАМ вядзецца праца па падрыхтоўцы ВМК адпаведна новым стандартам трэцяга пакалення. На дадзены момант 20% з падрыхтаваных да выдання ВМК выкананы на беларускай мове.

Справаводства ў БДАМ вядзецца пераважна па-беларуску (прыкладна 80%). Выключна на беларускай мове вядзецца дакументацыя Савета Акадэміі, Навукова метадычнага савета БДАМ.

У 2014 годзе рэдакцыйна-выдавецкім аддзелам БДАМ былі падрыхтаваны выданні на беларускай (20%), рускай (30%), англійскай мовах (10%), часопісы і зборнікі матэрыялаў канферэнцый на беларускай і рускай мовах (40%).

Неабходна адзначыць і тое, што інфармацыя, якую Вы просіце прадставіць, не ў поўнай меры адлюстроўвае працу БДАМ па развіцці і папулярнасці беларускай мовы. Напрыклад, у 2014 годзе з 229 дыпломных работ БДАМ 78 (21%) абараняліся па-беларуску, у вучэбных работах студэнтаў кафедры графікі і кафедры графічнага дызайну перавага аддаецца ілюстраванню твораў менавіта беларускіх пісьменнікаў, студэнты і педагогі БДАМ на працягу года праводзілі шматлікія мерапрыемствы з мэтай прапаганды нацыянальнай культуры.

Рэктар

М.Р. Баразна.

Старшыні Грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" Трусаву А.А. 220034, г. Мінск, вул. Румянцава, 13

Паважаны Алег Анатольевіч!

Галоўнай мэтай навучання ва ўстанове адукацыі "Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт" з'яўляецца падрыхтоўка высокакваліфікаванага спецыяліста ў галіне аховы здароўя.

Навучанне ва ўніверсітэце ажыццяўляецца ў адпаведнасці з пажаданымі айчынных і замежных студэнтаў на трох мовах (рускай, беларускай, англійскай).

Прафесарска-выкладчыцкі склад кафедраў універсітэта праводзіць рэгулярны маніторынг метадычнага забеспячэння вучэбнага працэсу і ў адпаведнасці з яго вынікамі ажыццяўляе падрыхтоўку вучэбна-метадычных комплексаў і вучэбных выданняў на рускай, беларускай і англійскай мовах.

З павагай, рэктар БДМУ

А.В. Сікорскі.

Старшыні грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" Трусаву А.А.

220034, г. Мінск, вул. Румянцава, 13

Паважаны Алег Анатольевіч!

Дзяржаўная ўстанова адукацыі "Камандна-інжынерны інстытут" Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь у межах рэалізацыі навучальнага працэсу на аснове адукацыйных праграм па падрыхтоўцы спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі надае ўвагу развіццю і функцыянаванню беларускай мовы як адной з дзяржаўных моў нашай краіны.

У адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі па цыклу сацыяльна-гуманітарных дысцыплін у сістэме вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь для вышэйшых навучальных устаноў негуманітарнага профілю ў інстытуце распрацаваны і выкладаецца курс "Беларуская мова (прафесійная лексіка)", асноўная мэта якога - авалоданне сацыяльна-асобнымі кампетэнцыямі, у тым ліку моўнай кампетэнцыяй у сферы прафесійнай дзейнасці. У вучэбны працэс у якасці электроннага рэсурсу ўведзены арыгінальны матэрыял тэрміналагічнага руска-беларускага слоўніка па надзвычайных сітуацыях. Распрацаваны і функцыянуе электронны вучэбна-метадычны комплекс па дысцыпліне "Беларуская мова (прафесійная лексіка)", які размешчаны на афіцыйным сайце Камандна-інжынернага інстытута.

Рэгулярна праводзіцца навукова-метадычнае кіраўніцтва курсантамі ў мэтах падрыхтоўкі для выступленняў на міжнародных навукова-практычных канферэнцыях. Штогод курсанты прымаюць удзел у алімпіядзе па беларускай мове, змест якой складаецца з заданняў агульнамоўнага і прафесійна арыентаванага характару.

Сучасны стан функцыянавання беларускай мовы ў інстытуце сведчыць аб дастатковай інтэграцыі мовы ў сферы падрыхтоўкі спецыялістаў вышэйшай адукацыі ў ВНУ негуманітарнага профілю.

Намеснік

начальніка інстытута А.М. Камлюк.

Старшыні грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" Трусаву А.А.

Рэктарат УА "Беларуская дзяржаўная сельскагаспадарчая акадэмія" на Ваш запыт № 53 ад 27.01.2015 г. паведамляе, што акадэмія мае магчымасць весці падрыхтоўку спецыялістаў па адкрытых у ВНУ спецыяльнасцях на беларускай мове пры ўмове напаўнення акадэмічных груп у межах спецыяльнасцей. Камплектаванне вучэбных груп для навучання на дзяржаўных мовах ажыццяўляецца па заяўным прынцыпе.

На сённяшні дзень у акадэміі на беларускай мове чытаецца на ўсіх патоках інтэграваны модуль "Гісторыя", а таксама дысцыпліна "Беларуская мова (прафесійная лексіка)". Метадычнае суправаджэнне вышэйадзначаных дысцыплін, у тым ліку вучэбна-метадычных комплексаў, выданыя на беларускай мове.

Справаводства ў акадэміі вядзецца пераважна на рускай мове, за выключэннем адказаў на ўваходную карэспандэнцыю на беларускай мове.

Праца над стварэннем сайта акадэміі на беларускай мове праводзіцца ў цяперашні час і будзе скончана ў сакавіку бягучага года.

Рэктар акадэміі

П.А. Саскевіч.

Яну Чыквіну - 75

Ян ЧЫКВІН (па-польску: Jan Czykwini; нарадзіўся 18 траўня 1940, Дубічы Царкоўныя, Гайнаўскі павет, цяпер Падляскае ваяводства, Польшча) - беларускі паэт, які жыве ў Польшчы, гісторык беларускай і расейскай літаратуры, перакладчык, доктар гуманітарных навук, прафесар, грамадскі дзеяч. Скончыў русістыку ў Варшаўскім універсітэце ў 1964 г. Ад 1969 г. навуковы супрацоўнік філіі Варшаўскага ўніверсітэта ў Бела-стоку, у 1985-1997 - Варшаўскага ўніверсітэта, ад 1998 -

Беластоцкага ўніверсітэта. Пачаў друкавацца ў 1957 г. на старонках "Нівы". Ад 1969 г. сябар Польскага таварыства русістаў, ад 1970 - Саюза польскіх пісьменнікаў, ад 1991 - Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, ад 1996 - беларускага ПЭН-цэнтра. Ад 1989 года - прэзідэнт Беларускага літаратурнага таварыства "Белавежа", ад 1990 - рэдактар выдавецкай серыі "Бібліятэка беларускага літаратурнага аб'яднання "Белавежа", ад 1998 - часопіса "Тэрмапілы".

Ян Чыквін з'яўляецца

аўтарам зборнікаў вершаў між іншымі: "Іду" (1969, Беласток), "Святая студня" (1970, Беласток), "Неспакой" (1977, Беласток), "Светлы міг" (1989, Менск), "Кругавая чара" (1992, Беласток), "Свет першы і апошні" (1997, Беласток), "Крэйдавае кола" (2002).

У перакладзе на польскую мову выйшлі зборнікі: "На парозе свету" (1983, Варшава), "Сонечнае спляценне" (1988, Ольштын), "Адпачынак ля засохлай крыніцы" (1996).

Вікіпедыя.

Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры Літаратурны музей Максіма Багдановіча мастацка-дакументальная выстава

"Максімаў сад",

прымеркаваная да 100-годдзя надрукавання вершаванай казкі
Максіма Багдановіча "Мушка-зелянушка і камарык - насаты тварык"

Максім Багдановіч - адзін з самых любімых беларускіх паэтаў. Значны ўплыў на яго творчасць аказалі беларускія казкі і песні, якія ён чуў ад сваіх цёткаў у дзяцінстве. Пасля, ужо будучы прызнаным беларускім пісьменнікам, Максім Багдановіч звярнуўся да напісання твораў у беларускім народным стылі. Адным з такіх твораў стала вершаваная казка "Мушка-зелянушка і камарык - насаты тварык", упершыню апублікаваная ў газеце "Наша Ніва" 7 траўня 1915 года. Сюжэт казкі быў узяты М. Багдановічам з народных песень.

У падзагалюку да паэмы "Мушка-зелянушка і камарык - насаты тварык" аўтар адзначаў: "Вельмі жаласная гісторыя, выкладзеная згодна з праўдай беларускім вершам". Сапраўды, паэма ўсімі сваімі ідэйна-эстэтычнымі вартасцямі арганічна звязана з народнымі творами, але ў той жа час гэта арыгінальны і самабытны мастацкі твор: ён носіць яркавыя адбітак характэрных своеасаблівасцяў творчай індывідуальнасці паэта. Казка Максіма Багдановіча напісана і для дзяцей і для дарослых, такім чынам, на выставе раскрываецца шматграннасць і рознабаковасць творчай лабараторыі паэта.

На выставе прадстаўлены ілюстрацыі да кніжкі "Мушка-зелянушка і камарык - насаты тварык" вядомых мастакоў А. Волкава, Н. Гурло і Ул. Пашчасцева. А таксама ўпершыню ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча свае мастацкія работы прэзентуюць навучэнцы Менскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава.

Мастацкае афармленне выстаўкі зроблена дзякуючы дапамозе студэнта 4-га курса БНТУ архітэктурнага факультэта Антона Мурашкі.

Пад час экспанавання выставы плануецца праводзіць музейна-педагагічныя заняткі для школьнікаў, інтэрактыўныя гульні для дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту.

Адкрыццё выставы адбылося 16 траўня 2015 года ў 14.00 пад час акцыі "Ноч музеяў".

Выстава працуе з 16 траўня да 1 снежня 2015 года з 09.00 да 17.30 (панядзелак - пятніца)

у Літаратурным музеі Максіма Багдановіча (Траецкае прадмесце, вул. М. Багдановіча, 7а).

Лідскі адказ

на 20-годдзе травенскага рэферэндуму 1995 года

14 траўня 2015 года, калі на ўсіх сродках масавай інфармацыі стаяў усёбеларускі плач з нагоды 20-годдзя травенскага рэферэндуму 1995 года, на Лідскай абутковай фабрыцы створана новая суполка грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны".

Ініцыятыва стварэння суполкі належыць старшыні Лідскай арганізацыі ТБМ Лявону Анацку.

У кнізе заўваг і прапановаў ААТ "Лідская абутковая фабрыка" некалькі месяцаў таму назад Лявон Анацка зрабіў два запісы. Гэта былі прапановы пашырыць ужыванне беларускай мовы. Пісьмовыя адказы кіраўнікоў Л. Анацку не задаволілі, і ён вырашыў стварыць на фабрыцы суполку ТБМ, каб калектыўна дабівацца беларусізацыі фабрыкі.

Лявон Анацка вырашыў правесці ўстаноўчы сход суполкі 14 траўня і папрасіў дазволу размясціць абвестку пра гэта на дошцы аб'яў. Размясціць абвестку яму не дазволілі, тым не менш вырашана было праводзіць сход у прызначаны дзень

І вось надышло 14 траўня (20-я ўгодкі рэферэндуму). Перад пачаткам рабочага дня сабраліся 12 чалавек рабочых (слесары, токары і інш.) аднаго з цэхаў фабрыкі. Сабраныя аднадушна прагаласавалі за стварэнне суполкі ТБМ і абралі старшынём Генадзя Краўцова. Дарэчы 5-6 чалавек ужо значны час хадзілі па фабрыцы са значкамі ТБМ.

Паколькі на фабрыцы прапускны рэжым, ніхто з сяброў ТБМ гарадскіх суполак у сродзе не ўдзельнічаў, але падходзілі рабочыя з іншых цэхаў і выказвалі жаданне ўступіць у суполку. Аднак было прынята рашэнне ў іншых цэхах пры наяўнасці там ахвотных ствараць асобныя суполкі ТБМ.

Пасля сходу Лявон Анацку прыняў дырэктар фабрыкі У.У. Чыжык. Гаворка адбылася пра будучую дзейнасць ТБМ на фабрыцы, пра пытанні пашырэння выкарыстання беларускай мовы ў рэкламаванні прадукцыі фабрыкі.

Дырэктар прапанаваў ТБМ-аўцам супрацоўніцтва і першае, што папрасіў - яркі беларускамоўны слоган для Лідскай абутковай фабрыкі.

Дарэчы, гэта не першая суполка ТБМ на лідскіх прадпрыемствах. Шмат гадоў існуе суполка з пяці чалавек на прадпрыемстве "БелТэксОптык". Была суполка ў Лідскіх электрасетках, але спыніла сваё існаванне з-за выхаду яе сяброў на пенсію.

Такім чынам на ўсебеларускі плач па загубленай на рэферэндуме мове Ліда адказала павелічэннем колькасці сяброў Таварыства беларускай мовы. І гэта не апошняе слова. На многіх прадпрыемствах ёсць групы рабочых, якім баліць за беларускую мову, не хапае канкрэтных мясцовых лідараў, якія б рашуча і пісьменна павялі работу на арганізацыю іх у суполкі.

Канешне, стварэнне адной суполкі ТБМ у нейкай там Лідзе не мяняе сітуацыю ў краіне ў цэлым, ды варта зрабіць адну заўвагу: у Лідзе большасць насельніцтва глядзіць у будучыню з аптымізмам, з верай у незалежнасць і канчатковую перамогу. А так лягчэй жыць, бо хоць праблемаў не менш, чым у іншых месцах, але ў роспач ніхто не ўпадае, рук не апускае, вера ў Беларусь тут моцная.

Яраслаў Грынкевіч.

Калі за адраджэнне мовы, чытай, спадарства, "Наша слова"!

Шаноўныя сябры, пачалася падпіска на другое паўгоддзе 2015 года. У каталогу інфармацыя пра газету знаходзіцца на ст. 66. Цана змянілася нязначна. У 2015 годзе мы працягнем выходзіць на васьмі палосах. Газета мае добры рэдакцыйны партфель і плануе для друку тэксты самых розных матэрыялаў, з рознымі поглядамі і падыходамі, у тым ліку і адрознымі ад пазіцыі рэдакцыі. Мы будзем працягваць друк мовазнаўчых і гістарычных матэрыялаў у выкладанні тых аўтараў, якіх вы не знойдзеце на старонках іншых выданняў. Мы не стараемся навязваць чытачу сваю думку ці погляды, а падаём паведамленні і меркаванні саміх чытачоў. Чытайце, даведвайцеся, думайце. Будзьце з намі, і вы будзеце з усімі Беларуссю.

РП - 1

Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету-часопіс **63865**
індэкс выдання

НАША СЛОВА
(назва выдання)

Колькасць камплектаў **1**

На 2015 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму
(прозвішча, ініцыялы)

Куды
(адрас)

(паштовы індэкс)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА

на газету-часопіс **63865**
індэкс выдання

НАША СЛОВА
(назва выдання)

Кошт падпіскі **54600 руб.** Колькасць камплектаў **1**
пераадрасоўкі руб.

На 2015 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму
(прозвішча, ініцыялы)

Куды
(адрас)

(паштовы індэкс)

Мікалай Нікіфароўскі Да 170-годдзя з дня нараджэння

Цэлая плеяда выдатных даследчыкаў 80-90-х гадоў XIX стагоддзя зрабіла дзейсны ўклад у развіццё беларускай этнаграфіі. Працы Адама Ягоравіча Багдановіча, Уладзіміра Мікалаевіча Дабравольскага, Мітрафана Віктаравіча Доўнар-Запольскага, Мікалая Якаўлевіча Нікіфароўскага, Еўдакіма Раманавіча Раманава, Мікалая Андрэевіча Янчука і іншых навукоўцаў спрыялі выяўленню і захаванню багатай беларускай культурнай спадчыны. Вядомыя дзеячы сваімі працамі па этнаграфіі, фальклору, гісторыі сцвярджалі права беларускага народа на самастойнае нацыянальнае развіццё.

Да 170-годдзя з дня нараджэння вядомага этнографу, фалькларыста, асветніка М.Я. Нікіфароўскага (1845-1910) у Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь створана выстава "Слаўтвях імёны ў гісторыі", дзе прадстаўлены ўнікальныя выданні, якія звязаны з жыццём і дзейнасцю таленавітай асобы.

За дваццацігадовы перыяд самастойнай навуковай працы (1890-1910) М. Нікіфароўскі выдаў і падрыхтаваў да друку каля дваццаці работ па этнаграфіі, фальклору і гісторыі Віцебшчыны, якія маюць значную каштоўнасць. Грун-

тоўныя выданні "Нарысы прастароднага жыцця-быцця ў Віцебскай Беларусі і апісанне прадметаў і ўжытку" (1895), "Нарысы Віцебскай Беларусі" (1892-1899), "Простародныя прадметы і павер'і, забабонныя абрады і звычаі, легендарныя паданні аб асобах і мясцінах" (1897), а таксама фальклорныя зборнікі "Простародныя загадкі" (1898), "Беларускія песні-частушкі" (1911), "Паўпрыказкі і паўпрымаўкі, якія ўжываюцца ў Віцебскай Беларусі" (1911-1928) з'яўляюцца неад'емнай часткай культурнай спадчыны нашага народа.

Вядома, што над зборнікам "Беларускія песні-частушкі" М.Я. Нікіфароўскі працаваў на працягу ўсёй сваёй творчай дзейнасці. Аднак выдаць яго пры жыцці вучоны не паспеў. Кніга выйшла з друку толькі ў 1911 г. У выданні змешчаны 2356 частушак, сабраных як самім М. Нікіфароўскім, так і яго карэспандэнтамі - настаўнікамі і вучнямі народных школ. Сабраны запісы ў розных губернях беларускага краю. У Віцебскай - 1357, у Віленскай - 624, у Менскай -

375. У прадмове да гэтай кнігі выкананец абавязкі інспектара Віленскай 2-ой гімназіі А.Ф. Занкевіч адзначае, што частку матэрыялаў са шматлікіх этнаграфічных збораў М. Нікіфароўскі перадаваў вядомаму этнографу П.І. Шэйну. Аўтар прадмовы таксама распытае, што Мікалай Якаўлевіч Нікіфароўскі, сам беларус па паходжанні, усё сваё жыццё бескарна і самааддана збіраў вусныя творы роднага народа, вывучаў асаблівасці яго быту і светаўспрымання. Пазней даследчыкі будучы адзначаць, што гэты зборнік даў багаты матэрыял, з дапамогай якога можна прасачыць працэс развіцця частушачнага жанру з сярэдзіны XIX да пачатку XX ст.

Дзейнасць М. Нікіфароўскага была даволі плённай. Яго працы і сёння з'яўляюцца каштоўнай і багатай крыніцай усебаковага вывучэння магэрыяльнай і духоўнай спадчыны беларусаў.

Больш чым сорок гадоў М. Нікіфароўскі працаваў настаўнікам у вучэбных установах Віцебшчыны. На экспазіцыі прадстаўлены ўнікаль-

ныя друкаваныя матэрыялы, якія датуюцца 80-90 гг. XIX стагоддзя, дзе адлюстравана развіццё сістэмы школьнай адукацыі на беларускіх землях у той час. Безумоўна, прыцягвае ўвагу прыжыццёвае выданне М. Нікіфароўскага "Сельска-школьнае навучэнне в яго-восточной окраіне Віцебскай Беларусі, какім застаецца яго реформа 19 февраля 1861 года" (Віцебск, 1893). У прадмове да кнігі аўтар зазначае, што наведваў добраўпарадкаваную царкоўна-прыходскую школу на Віцебшчыне. Пасля яго агарнулі тужлівыя ўспаміны пра сваю вучобу ў дзяцінстве, калі даводзілася атрымліваць веды праз шматлікія перашкоды. Згэдкі сталі асновай для азначага выдання. Аўтар выказвае меркаванне, што яго асэнсаванне ў друку ранейшага сельскага школьнага навучэння, да перыяду адраджэння народных школ, паспрыяе шэрагу публікацый на гэту тэму ад іншых асоб і ў далейшым такіх матэрыялаў будучы мець гістарычную цікавасць.

Працы А. Падліпскага, Г. Пятроўскай і іншых даследчыкаў, якія прадстаўлены на экспазіцыі, даюць магчымасць глыбей зразумець значэнне дзейнасці М. Нікіфароўскага для развіцця беларускай этнаграфіі на мяжы XIX і XX ст.ст. і яго ролю па выяўленні, захаванні і папулярнасці багатай культурнай спадчыны беларусаў для будучых пакаленняў.

Святлана Паўлавіцкая,
супрацоўнік аддзела старадрукаў і рэдкіх выданняў
Прэзідэнцкай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь.

Шклоў - горад Магдэбургскага права

Магдэбургскае права, як форма гарадскога самакіравання, узнікла ва ўсходняе-польскім горадзе Магдэбургу яшчэ ў 13 стагоддзі і ўяўляла звод правоў і прывілеяў для жыхароў еўрапейскага горада. Юрыдычныя нормы, замацаваныя адпаведным дакументам, спрыялі развіццю эканамічнай і грамадска-палітычнай дзейнасці гараджан, вызначалі іх стан і маёмасныя правы. Гэта забяспечвала гарадам развіццё рамства і гандлю, бараніла іх ад уціску шляхты і адміністрацыі, спрыяла саслоўнаму адзінству. Горад, які атрымліваў Магдэбургскае права, меў магчымасць ствараць выбарчы орган - магістрат і самастойна вызначаць дзейнасць усяго гарадскога жыцця. Непасрэдна Шклоў атрымаў адпаведную магчымасць амаль адначасова з Магілёвам - так званае малое Магдэбургскае права Шклову надаў кароль Рэчы Паспалітай і вялікі князь Літоўскі Стэфан Баторы ў 1577 годзе. "Бурмістр места Шкловского Исай Зенович" згадваецца ў дакуменце 1577 года адначасова з войтам, радцамі і лаўнікамі. У той жа час згадваюцца і прадстаўні адміністрацыі Старога Шклова "подвойский старо-шкловский Ермак Меткович", а таксама пухкар Анкей Старашклоўскі.

Самакіраванне ў адпаведнасці з Магдэбургскім правам безумоўна садзейнічала росквіту горада, і, як вынік, Шклоў у першай палове 17 стагоддзя займаў сёмае месца па памерах і колькасці насельніцтва ў Вялікім Княстве Літоўскім, уступаючы толькі сталічнай Вільні, а таксама Магілёву, Бярэсцю, Слуцку, Менску і Полацку.

Сіла мясцовага магістрата заключалася ў асаблівых, галоўным чынам грашовых, узаемаадносін паміж Шкловам і ўладальнікамі горада, якім шклоўцы плацілі толькі арэнду. Узровень дабрабыту гараджан быў такі, што іх камерцыйную дзейнасць крэдытавалі нават віленскія і рускія купцы. Своеасаблівы лібералізм у Шклове абараняў гараджан ад злоўжывання адміністрацыі, што спрыяла развіццю рынкавых адносін - гэта быў час найбольшага росквіту горада, якога дасягнуць потым так і не ўдалося ніводнай уладзе.

Разам з тым, у 18 стагоддзі Шклоў яшчэ заставаўся прыватнаўласніцкім горадам. 10 красавіка 1762 года кароль Рэчы Паспалітай Аўгуст Сасапцвердзіў Магдэбургскае права, абавязковым арыбутам якога быў герб і пячатка. Герб быў наступны: у блакітным полі рука трымае бязмен. На гарадскай пячатцы Шклова 1767 года адлюстраваны адразу два гербы. На шчыце, размешчаным уверсе пячаткі - герб "Пагоня", які канстатуе прыналежнасць горада Вялікаму Княству Літоўскаму, унізе - уласны герб горада - рука, якая трымае бязмен. Гэты адбітак не выпадакчы - Шклоў у той час насамрэч быў вялікім гандлёвым цэнтрам.

Сімвалам гарадскога самакіравання з'яўлялася ратуша, у якой пасля абрання на пасаду ўсе выбарныя асобы: бурмістр, войт, пісар, радцы і лаўнікі прыносілі прысягу і толькі пасля гэтай урачыстай працэдур яны лічыліся дапушчанымі да выканання сваіх абавязкаў. У ратушы праводзіліся паседжанні магістрату, тут жа адбывалася і ўрачыстая перадача ўлады новаму складу рады.

Шклоўская ратуша вядома з 17 стагоддзя і была найцікавейшым у гістарычным і архітэктурным плане будынкам, які напрыканцы 1970-х гадоў быў уладамі закінуты і паступова разбураўся. Але, дзякуючы агульным намаганням і сапраўднаму энтузіязму шматлікіх прыхільнікаў адраджэння шклоўскай ратушы, у лістападзе 1999 года яе будынак зноў паўстаў прыгожым архітэктурным ансамблем.

Аб ролі самакіравання, аб гісторыі Магдэбургскага права на шклоўскай зямлі хачу расказаць удзельнікі круглага стала, які намерваліся правесці ў Шклове Магілёўская абласная арганізацыя ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" і чальцы грамадзянскай ініцыятывы "Шклоўскі магістрат". У Шклоўскі райвыканкам была адпраўлена адпаведная прапанова для сумеснага правядзення мерапрыемства, але заяўнікі ў асобе старшыні Магілёўскай абласной арганізацыі ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" Клімуца Я.І. замест таго атрымалі даволі цікавы ліст за № 483-ву ад 10/04/2015 г.

"На Ваш зварот па пытанні правядзення грамадскага круглага стала на гістарычную тэматыку "Магдэбургскія традыцыі на Магілёўшчыне" ў Шклове 18 красавіка 2015 года Шклоўскі раённы выканаўчы камітэт у адпаведнасці з артыкулам 5 Закона Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 1997 г. № 114-3 "Аб масавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь" вымушаны адмовіць."

Вамі не выкананы патрабаванні ў частцы належнага афармлення заявы, а менавіта: не пазначаны канкрэтнае месца правядзення, крыніца фінансавання дадзенага масавага мерапрыемства, імя па бацьку, дата нараджэння і грамадзянства арганізатара. На падставе вышэйадзначанага Вам неабходна падаць заяву ў Шклоўскі райвыканкам у адпаведнасці з патрабаваннямі вышэйна-

званага Закона, пасля чаго яна будзе разгледжана і вынесена па ёй рашэнне."

З якой пары круглы стол пачаў лічыцца масавым мерапрыемствам, ці гэта выдумкі мясцовай бюракратыі? Насамрэч, грамадскае адміністрацыйнае чакала кроку насустрач у прапанову правесці "мерапрыемства" у будынку ратушы ці ў мясцовым краязнаўчым музеі. Адказалі і адказалі... але ж асабліва пікантнасць сітуацыі ў тым, што ў адраджэнні ратушы актыўны ўдзел прымаў будучы Прэзідэнт краіны А. Лукашэнка. А можа мясцовыя гісторыкі і чыноўнікі не ведаюць аб гэтай змянальнай падзеі ў жыцці Шклова?

Круглы стол ўсё ж адбыўся, у ім прынялі ўдзел не толькі мясцовыя грамадскія актывісты, але і госці з Магілёва, Менска і нават французскі карэспандэнт.

Удзельнікі сустрэчы адзначалі, што беларусам важна памятаць не толькі сваю нядаўнюю гісторыю, якая мала чым адрозніваецца ад гісторыі былой Расійскай імперыі або Савецкага Саюза, але і гісторыю, якая падкрэслівае адметныя асаблівасці ў культуры і традыцыях беларусаў, садзейнічае росту іх нацыянальнай самасвядомасці.

У працэсе абмеркавання тэмы быў прадэманстраваны фільм, зняты магілёўскім гарадскім тэлеканалам пра ратушу ў Магілёве як сімвал мясцовага самакіравання і традыцый Магдэбургскага права. Аб цікавых фактах з гісторыі Магдэбургскага права на Магілёўшчыне, аб умовах фармавання гарадскога эліты, выпрацоўцы механізмаў абароны сваёй маёмасці распавяў гісторык Уладзімір Лапцэвіч. Шклоўскі краязнавец Аляксандр Грудзіна прадставіў падрабязную ілюстраваную інфармацыю пра родны горад у перыяд гісторычнага адраджэння, аднаго часу, гісторыю аднаўлення гарадскога ратушы, якая, паводле яго слоў, была першай адноўленай на тэрыторыі Беларусі.

На круглым сталі былі створаны грамадскія аргкамітэты па святкаванні дня атрымання Шкловам Магдэбургскага права, у склад якога ўвайшло пяць чалавек. Аргкамітэт ставіць перад сабой мэту дабівацца ад мясцовых уладаў аб'яўлення гарадскім святам даты атрымання горадам Магдэбургскага права, а таксама выступае за тое, каб адна з вуліц горада насіла назву Магдэбургская.

П. Мігурскі,
"Шклоў-Інфо" № 111.

"Гаманлівае дрэва любові: Выбраныя творы"

*О! Мой белугруды бусел!
Мая мроя.. Маё летуценне...
Калі ты над Беларуссю -
То святая, ад Бога імненні.*

*Ціна Хутаранка
(Валянціна Карпеі)
"Мой бусел".*

Паэт Мікола Трафімчук, калі глядзець з пункту гледжання даведніка "Кніга рэкордаў Гінеса", ужо павінен увайсці ў гісторыю нашай літаратуры не толькі як знаны мастак слова, але і ў якасці дзіватворнага галоўнага рэдактара самага выдатнага на Беларусі альманаха "Гоман", як працалюбіва ўкладальнік шматлікіх літаратурна-мастацкіх праектаў і іх здзяйсняльнік. Да прыкладу, прывяду толькі некаторыя з іх - "Сучасная літаратура Беларусі" ў прозе, у паэзіі, а на днях мною атрымана пякельна-водарнае па жарсці выданне **"Гаманлівае дрэва любові: Выбраныя творы. Кніга першая"** (Мінск, ТАА "Смэлтак", 2014, 285 старонак).

У складзе рэдакцыйнай калегіі шматомніка - Мікола Трафімчук (галоўны рэдактар), яго намеснік Вячаслаў Атрахімовіч, Міхась Башчук, Мікола Панасюк, Павел Баянкоў, Надзея Парчук, Галіна Ліс, Юлія Савіцкая, Кацярына Соэна.

Як гаворыць анатацыя кнігі: *"Творчасць кожнага пісьменніка выпраменьвае столькі дабрыві і любові, што не пакідае аб'якавым кожнага, хто чытае напісанае. А калі пад кніжнай вокладкай творы амаль сотні аўтараў - энергія добра і любові памнажаецца ў дзесяткі разоў..."*

Што заўважана ў першай выдадзенай кнізе, што гэтую энергію добра і любові, увагі і павагі да кожнага аўтара розных падборак у паэзіі, прозе, драматургіі, публіцыстыцы, крытыцы і літаратуразнаўстве па-добраму, пяшчотна нясе сваімі ўступным словам "Кроны і карані" і беражна-ўдумнымі каментарамі ад першага і да апошняга творцы зборніка сам Мікола Мікалаевіч Трафімчук.

Адкрываю наўгад выданне на старонцы 194, дзе адчуваю асабіста мне незнаёмага аўтара Яўгена Дарэфеева з Талачына, нараджэння 1946 г., але добра знаёмага мне сваёй творчасцю па публікацыях Ганаровага грамадзяніна Талачынскага раёна Анатоля Шнэйдара, па альманахах "Гоман" і іншых сродках друку.

Яўген Дарэфееў усё сваё пасляшкольнае жыццё працуе токарам і з'яўляецца сапраўдным носбітам беларушчыны. Дык вось, як яго прадстаўляе М. Трафімчук: *"Самабытны паэт, якога хвалююць і сучаснасць, і мінулае. Майстар не толькі лірычнага, але і гумарыстычнага верша. А тэмы для іх ён бярэ з гушчы народнага жыцця..."*. Яўген Дарэфееў у гэтай кнізе прадставіў для чатачоў нізку вершаў пад агульнай і ёмістай назвай "Вяртаюцца з выраю душы..."

Другой паэтэсе з "Гаманлівага дрэва каханьня" Галіне, якая на пачатку гэтага года адзначыла сваё 50-годдзе, альманах "Гоман" даў на сваіх старонках прадобілейны матэрыял, а потым і рэпартаж з гэтай нагоды. Тады на ўрачыстасці прысутнічала многа гасцей, у тым ліку і сам галоўны рэдактар "Гомана" Мікола Трафімчук, які ў гонар юбіляры ўзнёс падарыў у прысутнасці ўсіх яе прыхільнікаў у Баранавіцкай цэнтральнай гарадской бібліятэцы імя В. Таўляя свой твор "Песня для Галіны" (словы і музыка) і сам праспяваў пад уласны акампанемэнт:

*Ёсць песні пра Галіну ў нас
Душэўныя, паічотныя...
І я сваю пакіну ёй,
Як мару незваротную.
Як сонейка гарачае,
Як зорку зіхацістую...
Адам ім пэт юначы ёй
І думкі свае чыстыя.*

Запамінаюцца са зборніка такія паэтычныя імёны, як Ігар Субоцін, Павел Станевіч, Валянціна Цехановіч, Эдуард Цімафееў, Аляксандра Лятыцкая, песенныя словы Івана Адамовіча:

*Над зямлэй устане сонца
І развее цемру ночы.
Зазірні ў сваё ваконца -
І заслоніць сонца вочы...
Промні сонца абагрэюць
Залатую ніву, травы.
Так цудоўна ўсё навокал,
Прыгажэйшая няма з'явы.
("Усход сонца")*

Усхвалявана ў "Прызнанні Радзіме" прызнаецца Надзея Парчук:
*О Беларусь! Ты - песня маці,
Малітва праішчураў - дзядоў!
Ты - мова родная ў хаце,
Па - над сялом - кругі буслоў.*

Міхась Башчук у сваёй нізцы "Пра векапомнае п'яно..." ў вершы "Гімн каханню" гаворыць:

*Сёння дзень
Шчыра зярняткі сее
Прыгажосці,
Напхнення, добра.
Люты сціх,
Не злуецца заваяй...
Хай пануе
Каханьня пара!*

А гэтым радкі ўзяты мною ад творцы ўладзіміра Гетманчука з яго верша "Памяці Яўгеніі Янішчыц":
*Знікла ў лузе каня,
Кнігаўка над полем...
Ў горле - нібы камень
Сцята сэрца болем.*

Са службоўкай Савецкай Арміі (яна тады працавала ў бібліятэцы) Яўгенія Янішчыц я служыў у адным і тым жа гвардзейскім артпалку, а яе муж доблесны гвардыі капітан Сяргей Панізнік быў адказным сакратаром дывізіённай газеты "Патрыот Родины". Яны шмат дапамагалі ва ўзбраенні салдат і сяржантаў **магутным беларускім словам**.

У 1988 годзе, калі я ўрэшце рэштаў пасля Забайкалля, Далёкага Усходу, Арэнбургшчыны вярнуўся ў родную Беларусь і збіраўся да яе, **непрыручанай птушкі паэзіі**, Яўгеніі Янішчыц, то ранкам пачуў, што яе не стала...
*Птушка загалосіць
Аб жаночай долі,
І не зіркне ў далек,
І не ўзіме бровы...*
(Ул. Гетманчук.)

Не магчыма не адзначыць у гэтым зборніку і такіх аўтараў, як Людміла Шувалава, Раіса Раманчук, асабліва такога працаўніка п'яра, як Мікола Панасюк, Бенядзікт Грыбёў, Іван Петрашовіч, Гала Гару (Галіна Пахолку), Яніна Грыгаровіч, Вольга Вярбіцкая, Марыя Якімук, Іван Сагановіч, Міхаіл Мяцеліца, Аляксандр Хітроў ды іншых.

А закончыць свае аглядныя нататкі мне карціць чатырма радкамі ад верша Людмілы Ардынскай з яе нізкі "На крылах лебядзінай песні".
*Лічы, наколькі я багата -
Мой скарб вялікі воль як!
На мове вершы мае й хата
У вёсцы з назвай Радзюкі.*

Гэта так, на беларускай мове не толькі вершы Л. Ардынскай, але і найкаштоўнейшыя, падзвіжніцкі, без усялякай падтрымкі нашай дзяржавы наш скарб, наша слова!
*Міхась Угрынскі,
г. Баранавічы.*

Рэдактар **Станіслаў Вацлававіч Суднік**

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юлія Бажок, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алэг Трусаў, Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbm-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

У Баранавічах адбылася прэзентацыя новай кнігі гісторыка і краязнаўца Андрэя Ляхновіча

*Гэта не мільёны людзей
былі ворагамі Савецкай
ўлады і Савецкай дзяржавы!
Гэта Савецкая ўлада і
дзяржава былі ворагамі мільёнаў
людзей!*

Т. Малевіч
(беларускі гісторык).

У Баранавічах 14 траўня 2015 года адбылася творчая сустрэча сяброў Таварыства беларускай мовы з гісторыкам і краязнаўцам Андрэем Ляхновічам, які прэзентаваў сваю

назву **Малога Палесся**, на думку Андрэя Ляхновіча, таму, што тут такія ж, як на Піншчыне, балоты і пералескі, такая ж цудоўная прырода. Гэтую назву ўзгадаў у сваіх творах вядомы навуковец і палітычны дзеяч, першы беларускі прафесар геаграфіі, аўтар кнігі "Геаграфія Беларусі" Аркадзь Смоліч.

Пэўна, цікавым у выданні з'яўляецца і тое, што ў кнізе паказаны не толькі лёсы пацярпелых ад савецкіх рэ-

тары гісторыі адзначалі, што ў нас заўсёды дзяржаўным ўстановам і краязнаўчым музеям забаранялася вывучэнне тэмы рэпрэсій, бо цяпер у модзе "лінія Сталіна" і імперскія стужкі. Таму функцыю па аб'ектыўным даследаванні тэмы рэпрэсій, як лічыць Андрэй Ляхновіч, павінна ўзяць на сябе грамадзянская супольнасць. І ў Баранавічах такая праца вядзецца, і ёсць выданні, прысвечаныя рэпрэсіям. Вялікі дзякуй баранавіцкаму гісторыку

"Хроніку палітычнага тэрору: 1918 - 2008, Крупскі рэгіён/Малое Палессе/Друцка-Бярэзінскі край". Аразу трэба адзначыць, што Андрэй Аляхновіч і яго папличнікі збіралі матэрыял для сваёй кнігі амаль 25 год. Ён адзначыў, што рэдактарам выдання і аўтарам эсэ, змешчаных у кнізе, з'яўляецца рэдактар "Радзё Свабода" Сяргей Дубавец. "Хроніка палітычнага тэрору" - гэта 504 старонкі шчыльна набранага тэксту з шматлікімі ілюстрацыямі пра лёсы дзюх тысяч незаконна рэпрэсаваных жыхароў Крупскага рэгіёна на Меншчыне, як пазначана ў кнізе, **Малога Палесся**. Дарэчы, гэтая мясцовасць паміж Бярэзіннай і Друццю атрымала

рэпрэсій, але і прыводзяцца звесткі пра тых, хто катаваў людзей, хто быў тады "пры ўладзе" ў гэтым рэгіёне, працаваў у сельскіх саветах, органах НКУС, зацятых "актывістаў", якія пісалі даносы на сваіх землякоў.

Аўтар кнігі звярнуў увагу прысутных, што ў афіцыйнай кнізе "Памяць" змешчана інфармацыя толькі пра 278 рэпрэсаваных у Крупскім раёне, а творчы калектыв гэтай кнігі сабраў за 25 гадоў звесткі пра лёсы больш за 2000 незаконна асуджаных грамадзян гэтай зямлі. Усе ўдзельнікі імпрэзы пераканаліся, што афіцыйны дадзены аб рэпрэсіях зменшаны як мінімум ў 7 разоў! Падчас дыскусіі ама-

і пісьменніку Аляксандру Татранку, якія смела ўзняў тэму рэпрэсій у сваёй кнізе "Недазволена памяць" і які працягвае збіраць інфармацыю для сваёй новай кнігі пра рэпрэсіі савецкага часу на тэрыторыі Баранавіцкага краю.

Да ўкладальніка кнігі было шмат пытаняў з боку прысутных, а паміж людзьмі старэйшага ўзросту нават узнікла гарачая дыскусія па агучаным матэрыяле.

Усе прысутныя з цікавасцю праглядалі і набывалі кнігу Андрэя Ляхновіча пра палітычны тэрор ў савецкі і постсавецкі перыяды.

Віктар Сырыца, старшыня Баранавіцкай Рады ТБМ.

"Будзьма!"

25 траўня (панядзелак) адбудуцца заняткі гістарычнай школы з Алегам Трусавым

"Гісторыя ў падзеях і малюнках"

Пачатак - 18.30 гадзін.

Румянцава, 13

Уваход вольны.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні. 231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 18.05.2015 г. у 17.00. Замова № 1752.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес. - 8750 руб., 3 мес. - 26250 руб.

Кошт у розніцу: па дамоўленасці.